

<https://www.hrw.org/news/2023/10/10/turkey-top-court-upholds-rights-defenders-life-term>

Derhal Yayınlanmak Üzere

Türkiye: Yargıtay Hak Savunucusunun Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis Cezasını Onadı

Osman Kavala ve Diğer Dört Sanığın Mahkumiyetlerinin Onanmasına Acilen Uluslararası Yanıt Verilmesi Gerekli

(İstanbul, 10 Ekim 2023) – Aralarında ..... da bulunduğu dokuz sivil toplum kuruluşundan oluşan bir grup, bugün yaptıkları açıklamada, 12 Ekim'de Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nde Osman Kavala'nın serbest bırakılması talebi ile yapılacak [acil tartışma](#) öncesinde, hak savunucusu ve iş insanı Kavala ile diğer dört sanık hakkında on yıl önce gerçekleşen kitlesel protestolara dair yürütülen yargılamanın başından beri adil olmadığını ve aslında siyasi bir gösteri olduğunu belirttiler. Davanın beş sanığı, ifade, örgütlenme ve barışçıl toplanma özgürlüğü haklarını meşru bir şekilde kullandıkları için cezalandırıldı.

28 Eylül 2023 tarihinde Türkiye'nin yüksek temyiz mahkemesi Yargıtay, daha önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kavala'nın tutukluluğunun veya yargılanmasının bir dayanağı olmadığını tespit ettiği ve derhal serbest bırakılmasına karar verdiği halde, verilen mahkumiyet kararlarını onadı.

Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi'nden Helen Duffy, "Yargıtay, AİHM kararlarını ve Türkiye'nin insan hakları yükümlülüklerini görmezden gelerek, Türkiye'nin hukukun üstünlüğünden ne kadar uzaklaştığını çarpıcı bir şekilde ortaya koyan bu davadaki derin adaletsizlikte ısrar etmektedir. Dava yalnızca Kavala ve diğer sanıkların haklarının ağır bir şekilde ihlal edilmesine yol açmakla kalmadı, aynı zamanda Türkiye'nin yargı sisteminin nasıl bir siyasi baskı aracına dönüştüğünün de ürktücü bir örneği oldu" dedi.

Her ne kadar Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve hükümet yetkilileri sürekli olarak Türkiye mahkemelerinin bağımsız olduğunu ifade etseler de Kavala ve diğer sanıkların davası bunun doğru olmadığını ortaya koyuyor. Bu yargılama, Cumhurbaşkanıyı ilgilendiren kilit davalarda savcılar ve mahkemelerin nasıl açıkça onun talimatlarını yerine getirdiklerini gösteriyor.

Kavala, hükümete ait bir imar projesine karşı 2013 İstanbul Gezi Parkı protestolarını organize ve finanse ettiğine ilişkin temelsiz bir iddiayla hükümeti devirmeye teşebbüs suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edildi. Yargıtay, dört diğer sanık Çiğdem Mater, Can Atalay, Mine Özerden ve Tayfun Kahraman'ın Kavala'ya yardım ettikleri iddiasıyla aldıkları 18'er yıl hapis cezasını onarken, Mücella Yapıcı, Hakan Altınay ve Yiğit Ekmekçi'ye verilen 18 yıllık hapis cezalarını bozdu ve Yapıcı ile Altınay'ın tahliyelerine karar verdi.

Kommentiert [AB1]: Your org's name

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Avrupa ve Orta Asya Direktörü [Hugh Williamson](#), "Bu dava, Gezi Parkı protestolarından altı yıl sonra, bu protestoları tek bir kişinin, Osman Kavala'nın, büyük bir komplosu olarak göstermek kötü niyetiyle açıldı. Savcılıklar ve mahkemeler, kitlesel protestoların kendiliğinden ortaya çıktığını, protestocuların büyük çoğunluğunun şiddete başvurmadığını ve ifade ve toplanma özgürlüğüne ilişkin yasal haklarını kullandıklarını ortaya koyan tüm delilleri açıkça görmezden geldiler" dedi.

Yargıtay'ın 78 sayfalık kararı, savcılığın [Şubat 2019'da](#) hazırlanan iddianamesini tekrarlamakla yetiniyor; oysa Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi iki kez, iddianamenin Kavala'nın ve dolayısıyla diğer sanıkların tutuklanmalarını, yargılanmalarını veya mahkum edilmelerini haklı gösterecek yeterli delil sunmadığına karar verdi.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa Konseyi ve Türkiye'nin insan hakları yükümlülüklerini açıkça görmezden gelen Yargıtay bu davada Türkiye aleyhine tekrarlanan tespitlere hiçbir atıfta bulunmuyor. Aralık 2019'da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, [Osman Kavala'nın derhal serbest bırakılmasına](#) karar verdi. Şubat 2022'de, AİHM kararlarının uygulanmasını denetlemekten sorumlu organ olan Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, karara uymayı reddettiği için [Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatmak](#) gibi benzeri nadir görülen bir adım attı.

Bu durum, Türkiye'nin ilk AİHM kararını uygulamamasını ve 25 Nisan 2022 tarihinde Kavala ve diğer sanıklar hakkında mahkumiyet kararı veren yerel mahkemenin AİHM kararını tanımamasını kınayan [ikinci bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına](#) yol açtı. Bu karardan hiç bahsetmeyen Yargıtay kararı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin rolünün reddedilişini derinleştiriyor.

Türkiye'nin Avrupalı ve uluslararası müttefikleri hem tek taraflı olarak hem de Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler gibi hükümetler arası kuruluşlar aracılığıyla bu adaletsizliği acilen ele almalı. Bunlar, bu davayı Türkiye ile ikili ilişkilerinde öncelikli bir insan hakları meselesi olarak değerlendirmeli, sanıkların derhal serbest bırakılması da dahil olmak üzere AİHM kararlarının hızlı ve tam olarak uygulanması için baskı yapmalı.

Bu ülke ve kuruluşlar ceza hukukunun aktivistlere, insan hakları savunucularına, gazetecilere ve diğerlerine karşı siyasi saiklerle kötüye kullanılmasını kesin bir dille kınamalı. Türkiye'nin hâlihazırda sorumsuz şekilde gözdardı ettiği insan hakları yükümlülüklerine ve hukukun üstünlüğü ilkelerine saygı göstermesini ve bunlara riayet etmesini sağlamak için güçlü bir çaba sarf edilmesi elzem.

Yargıtay, AİHM kararlarını görmezden gelerek, Türkiye'nin AİHM'in bağlayıcı kararlarına uymasını sağlama yönündeki anayasal yükümlülüğünü de göz ardı ediyor.

Uluslararası Hukukçular Komisyonu'nun Avrupa ve Orta Asya (vekil) Direktörü Temur Shakirov, "Eğer hukukun üstünlüğü işliyor olsaydı, Yargıtay, Kavala'nın derhal serbest

birakılmasını emreden Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına saygı gösterirdi. Mahkeme bunun yerine, delilleri hiçe sayarak, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın her konuşmasında tekrarladığı Kavala'nın suçlu olduğu görüşünü savunmanın daha iyi olacağına karar verdi" dedi.

Yargıtay'ın Hatalı Gerekçesi

Yargıtay, 29 Eylül tarihli kararında, savcılığın Şubat 2019 tarihli iddianamesinde Gezi protestolarına hazırlık olduğunu iddia ettiği bir dizi olaya dayanmaktadır. Bunlar arasında 2011 yılında bir grup oyuncuyla birlikte "Ayağa Kalk İstanbul" adlı kısa bir video çekilmesi, 2012-13 yılları arasında İstanbul'da bir diktatörü konu alan bir oyun sahnelenmesi ve 2012 yılında Taksim Meydanı ve Gezi Parkı'nın imarına yönelik tartışmalı plana odaklanan Taksim Dayanışması adlı sivil toplum platformunun kurulması yer almaktadır. Mahkeme, bu yasal faaliyetler ile herhangi bir suç arasında bir nedensellik bağı gösterememekte, bu faaliyetlerin Kavala ve diğer sanıkların bir komploya dahil olduklarını gösterdiğine dair herhangi bir delil sunmamaktadır.

Mahkeme kararı, Gezi protestolarından önce çeşitli Orta Doğu ülkelerinde meydana gelen ve Arap Baharı olarak bilinen protesto ve halk ayaklanmalarına ve bunlardan on yıl daha öncesinde [Sırbistan'da OTPOR](#) gibi şiddet içermeyen sivil itaatsizlik hareketlerine, davayla ilgilerini göstermeden atıfta bulunuyor.

Kararda sivil toplum örgütlerinin isimlerine atıfta bulunulmakta, bu örgütlerin herhangi bir inandırıcı delil ıleri sürülmeksizin Gezi Parkı protestolarını "destekledikleri ve yönlendirdikleri" iddia edilmektedir. Bunların başında ABD'li finansçı ve hayırsever George Soros tarafından kurulan Open Society Foundation ile ilişkili ancak ondan bağımsız olan ve sonrasında fesholunan hayır vakfı Açık Toplum Vakfı gelmektedir. Kavala vakfın kurucu üyesiydi, Altınay da Gezi Parkı protestolarından çok önce bir dönem vakfın yönetim kurulu başkanlığını yapmıştı.

Mahkeme, Soros'un kuruluşlarının ayaklanmaları teşvik ederek çeşitli ülkelerdeki hükümetleri devirmeyi amaçladığı, Türkiye Açık Toplum Vakfı ile Kavala'nın masum görünen hayırseverlik faaliyetleri kisvesi altında bu sürece dahil oldukları gibi ilk iddianamedeki antisemitik imalardan beslenen bir komplo teorisini tekrarlamaktadır.

Kavala'nın kendi sivil toplum grubu olan ve sanatı destekleyen Anadolu Kültür A.Ş.'ye de atıf yapılmaktadır. Diğer sanıklar Anadolu Kültür ile şu ilişkileri üzerinden Kavala ile ilişkilendirilmektedir: Film yapımcısı Çiğdem Mater danışmanlık, Mine Özerden yönetim kurulu üyeliği, Yiğit Ekmekçi de yönetim kurulu başkan yardımcılığı. Taksim Dayanışması üç diğer sanığın, Avukat Can Atalay, Şehir Plancısı Tayfun Kahraman ve Mimar Mücella Yapıcı, aktif olarak yer aldığı bir grup olarak adlandırılmaktadır.

Yargıtay, iddianamede yer alan Kavala'nın Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu üyeleri, diplomatlar, diplomatik misyonlar ve uluslararası insan hakları grupları gibi kurumlarla kurduğu temasların, Türkiye hükümeti aleyhine uluslararası kamuoyunu etkileme çabalarına delil olduğu iddialarına katılmaktadır.

Protestoların finansmanı iddialarına ilişkin bölümde Open Society Foundation kuruluşunun Açık Toplum Vakfı ve Anadolu Kültür'ü finanse ettiğinden bahsedilmektedir. Ancak iddianamede atıfta bulunulan MASAK raporunda kayıt altında olmayan herhangi bir para transferine dair bir bulgu olmadığı tespitine kararda yer verilmemektedir. Mahkeme kararında bunun yerine, Kavala'nın bir defasında parkta kamp kuran insanlara birkaç ekmek getirdiği, parkta kullanmak üzere plastik bir masa temin etmekten bahsettiği ve polisin biber gazından korunulması için maske ve gözlüklerin nereden alınabileceği gibi dinlemeye takılan konuşmalardan alınan örneklere dayanılmaktadır.

Mahkeme kararı ayrıca, sanıkların birbirileri ve başkaları arasında geçen ve hukuka aykırı yollarla kayıt altına alınan bir dizi telefon görüşmesini kabul edilebilir deliller olarak değerlendirmektedir. Herhangi bir suç faaliyetini ortaya çıkarmaktan uzak olan bu konuşmalar, sanıkların yasal şekilde sivil toplum örgütleri ve şiddet içermeyen aktivizm faaliyetleriyle uğraştıklarını, ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü haklarını kullandıklarını göstermektedir. Bu tür faaliyetler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme gibi Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmaların da dahil olduğu uluslararası hukuk kapsamında, aynı zamanda Türkiye'nin kendi yasalarıyla da sıkı bir şekilde korunmaktadır.

Kararda, sanıklardan biri olan ve 2023 Mayıs seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi'nden milletvekili seçilen avukat ve aktivist Atalay'ın yasama dokunulmazlığı da reddedilmiştir. Yargıtay, bu davanın Türkiye Anayasası'nın 83. maddesi uyarınca milletvekili dokunulmazlığı kapsamında olmadığına karar vererek, konuyla ilgili 13 Temmuz tarihli kendi kararını teyit etmiş ve Atalay'ın mahkumiyetini onamıştır. Yargıtay bu sonuca varırken, Anayasa Mahkemesi'nin aynı koşullar altında tutuklu milletvekilleri Ömer Faruk Gergerlioğlu ve Leyla Güven ile ilgili olarak verdiği, bu kişilerin dokunulmazlıklarının bulunduğu ve gözaltına alınmalarının, tutuklanmalarının ve yargılanmalarının bunu ciddi bir şekilde ihlal ettiğine hükmettiği içtihadını reddetmektedir.

Bildiriyi imzalayan sivil toplum kuruluşları :

- Uluslararası Af Örgütü
- ARTICLE 19
- İnsan Hakları İzleme Örgütü
- Avrupa Demokratik Hukukçular (AED)
- Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Hukukçuları (ELDH)
- Uluslararası Hukukçular Komisyonu (ICJ)
- Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu (FIDH)
- Uluslararası PEN
- Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün Türkiye hakkında diğer raporları için:

<http://www.hrw.org/europecentral-asia/turkey>

Daha fazla bilgi için:

Berlin, Hugh Williamson (İngilizce, Almanca): +49-172-282-0535 (cep); veya williaa@hrw.org

Twitter: @HughAWilliamson

New York, Aisling Reidy (İngilizce) + 1 917 378 3178 (cep) veya reidya@hrw.org.

Kommentiert [AB2]: Your org's details